

Türkiye İş Piyasasında Suriye Uyruklu İşçiler

Bekar Evleri Durum Değerlendirmesi

ايقاد

مركز الحوار السوري
Syrian Dialogue Center

Türkiye İş Piyasasında

Suriye Uyruklu İşçiler

Bekar Evleri Durum Değerlendirmesi

IQDIL

مركز الحوار السوري
Syrian Dialogue Center

İş Saatleri

Suriye uyruklu işçilerin %92'sinden fazla 8 saatten fazla çalışır

%8

%33

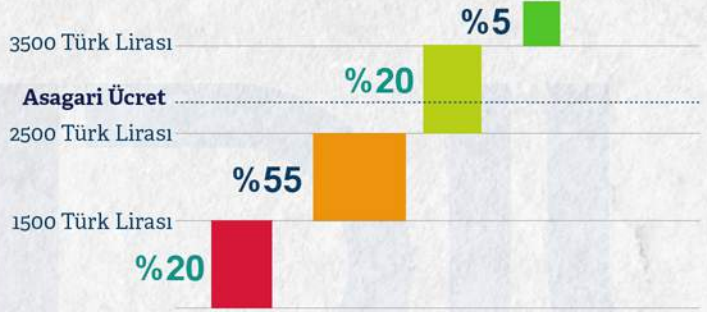
%52

%7

Maaş Ortalamaları

%75 asgari ücretten az maaş almakta

2021 yılında asgari ücret 2825 TL

İş Sektörleri

%31
sanayi iş yerleri

%23
terzicilik ve kıyafet tasarımı

%17
inşaat

%13
ticari firmalar

%6
özel iş

%4
yemek sektörü

%6
diğer

Aileye Karşı Maddi Yükümlülükler

Suriyedeki ailelerine maddi yardımlar gönderiyor, %65 de sürekli olarak gönderiyor

Eğitim Durumu

ortaokul mezunları ve aşağı

lise mezunları

yükseköğ

üniversite mezunları

Yaş Grupları

%87

18-30 yaşında

%26

18 yaşından küçükken iş piyasasına girmişler

Yasal Durum

%92

resmi çalışma izinleri yok

%84

çalışma izni olmayanların %84'ü çalışma izni için gereken evraklara sahip

Yönetici Özeti:

Suriyelilerin Türkiye'ye iltica hareketi, Suriye'deki iş gücünün geniş bir kesimini Türkiye resmi ve gayri resmi iş piyasasına sürdü. Bu işçi kesim Türkiye piyasasını açık bir şekilde etkiledi ve birçok iş alanı Suriyelilere asgari geçim ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlayan finansal bir kaynak kapısı oldu .

Türkiye resmi istatistiklerine göre Türkiye iş gücü piyasasındaki kayıtlı ve kayıt dışı Suriyeli iş gücü, toplam istihdam hacminin %2,9'unu oluşturmaktadır. Araştırmamız, iş piyasasına dahil olan kesimlerden biri olan, gençlerin kaldığı bir yurdun sakinlerini inceleyerek bu Suriyeli iş gücünün realitesini belirlemeye çalıştı.

Sonuçlar, araştırma konusu kesimin çalışmasını temel olarak resmi olmayan iş piyasasına özellikle endüstriyel atölyelere, elbise ve ayakkabı atölyelerine yoğunlaştırdığını göstermektedir. Bu kesim, Suriyeli iş gücünün yarıdan fazlasını kapsıyor. Bu alanları inşaat sektörü, şirketler ve ticaret yerleri takip ediyor. Bunlardan sonra da serbest iş aşanları geliyor. Onu da yemek sektörü ve fırıncılık izliyor. Geri kalan iş gücü kesimi de araba tamirciliği, kömür taşıma ve satma, tarım, medya, eğitim ve daha başka iş alanlarında küçük oranlarla dağılmış şekilde çalışıyor.

Suriyeli çalışanlar, iş alanında gerek Türk gerekse Suriyeli iş sahipleri tarafından istismar malzemesi olarak kullanılmaya maruz kalmış durumda. Araştırmanın sonuçları, incelenen gruptaki Suriyeli işçilerin %92'sinin günde 8 saatten fazla (haftalık çalışma saati 45) çalıştığını göstermektedir. Bunların %59'u, fazla mesaiyle paralel olan bir maddi karşılık veya makul izin süresi ya da yasal haklarını almadan, haftada 65 saatten fazla çalışıyor.

Uzun ve çetin çalışma koşullarına rağmen çalışanların %75'i asgari ücret olan 2.825 TL'nin altında maaş alıyor. Bunlardan %50'si aylık ortalama 1500-2500 TL (175-300 dolar) arasında maaş alırken %25'i 2.500 liradan fazla maaş alıyor ve maaş oranları uzun çalışma saatleriyle eş değerde değil. Ancak bazen ileri düzeyde dil becerilerine sahip olmak daha yüksek maaş alma şansını artırabilir.

Türkiye'de çalışan Suriyeli iş gücünün yasal durumuna baktığımızda, incelen kesimin %90'ının düzensiz şekilde ve resmi bir çalışma izni olmadan çalıştığını görürüz. Üstelik %85'inin bu çalışma iznini almasına kanuni bir engel de yok. Bunun temel sebebi iş sahiplerinin üretim maliyetini düşürmek için sosyal sigorta ödemesi yapmaktan kaçması ve ihmalkarlık etmeleridir .

Türkiye iş piyasasındaki Suriyeli işçilerin doğası hakkında, Türkiye iş piyasasına katılan ve incelenen kesimdeki Suriyeli iş gücünün genç bir iş gücü kesimi olduğunu görüyoruz, çünkü bu kesimin %87'si 18 ile 30 yaş arasındaki yaş grubuna ait. Bu işçiler özellikle de küçük yaş grubundakiler düşük eğitim düzeyine sahip. Ancak bu kesim toplam Suriyelilerin %20'lik bir kesimini oluşturan ve gereğinden fazla nitelikli olan üniversite derecesinde lisans sahibi fakat uzmanlık alanları dışında ve düşük kapasiteli işlerde çalıştırılan kimseler de içeriyor. Potansiyellerini tam olarak kullanmamalarının ve kendi alanlarında istihdam edilmemelerinin bir sonucu olarak çifte kayba sebep oluyor bu durum. Bir kayıp da Türkiye ekonomisine oluyor. İş sahasında iki defa cezalandırılmış oluyorlar. Birincisi çalışma izni alamayarak ikincisi de sertifikaları kabul edilmeyerek gerçekleşiyor .

Türkiye'de çalışan Suriyeli işçilerin çoğu, maaşları asgari ücretin altında olmasına rağmen, maaşlarının bir kısmını aylık olarak Suriye içindeki ailelerine yolluyor. Araştırmanın incelediği kesimin %85'inin maaşlarının bir kısmını ailelerine

aktardığını ve bunların %65'inin de bu transferleri sürekli ve tekrarlayarak yaptığını görüyoruz.

Türkiye pazarındaki çalışma koşulları, Suriyeli işçilerin alışık olduğu çalışma şeklini değiştirmiş bulunuyor. Bu işçilik daha uzun süren ve daha az istikrarlı bir şekle dönüştü. İşgücü piyasası, sığınma koşullarının bir sonucu olarak ailelerinin geçimini sağlamaya itilen ya da kocalarının makul bir gelir elde etmesine yardımcı olmak için şartların zorladığı çok sayıda kadını da kapsıyor. İş piyasası genç kesimi ve küçükleri daha büyük oranda etkilemiş ve bu kesimler birçok nedenden ötürü Türkiye'de iyi bir eğitim alma ve üniversitelerini tamamlama fırsatını ellerinden kaçırmış bulunuyor.

Suriyeli iş gücü, daha önce deneyim sahibi olan geniş bir kesimi de içermesine rağmen bu kesim daha önceki deneyimlerini Türkiye iş gücü piyasasına aktaramamıştır. Suriyeli çalışanlar belirli meslek kalıplarına odaklanıyor. %7'yi geçmeyen ve yüksek kabiliyet gerektiren işlerde çalışan düşük bir oran var olmasına rağmen Suriyelilerin çoğu düşük ya da orta seviye kabiliyetteki iş alanlarında dağılım göstermektedir. Düşük beceri gerektiren iş sektörlerindeki bu yoğunlaşma, hızlı entegrasyon şanslarını ve birçok sosyal hizmetin devam eden tükenmesini engelleme etkisine sahip. Yavaş entegrasyonun da Suriyelilerin yoksul mahallelerde toplanmasına ve gelecekte bir sosyal çatışmanın patlak vermesine yol açması bekleniyor.

Bir diğer yandan, Suriyeli iş gücü düşük maaşlar ve işçilerin gayri resmîlik durumu gibi nedenlerle kârları artırarak kayıt dışı Türkiye iş gücü piyasasını etkiledi. Özellikle Türkiye'nin karşı karşıya olduğu ekonomik krizin tırmanması ve Korona

salgını sonucunda da yansımalarının artması ile birçok ekonomik sektöre destek sağlayıp katkıda bulundu.

Öte yandan Suriyelilerin kayıt dışı sektörlerde çalışmaları Sosyal Güvenlik Kurumu gelirlerini etkiledi. Öyle ki bu kurumun sosyal güvenlik gelirlerinde yıllık kaybının 7 milyar lira olduğu tahmin ediliyor. Aynı zamanda, Türk hükümeti, geçici koruma sistemine mensup Suriyeli mültecilere sağlık hizmeti sunmanın yükünü de üstlendi.

Türkiye hükümetinin ve eğitim veren çok sayıda uluslararası kuruluşun tüm çabalarına rağmen, özellikle mesleki konuda verilen eğitimler şehirler arasında adil bir şekilde paylaşılmadığından ve Suriyelilerin tüm kesimlerine yönelik olmadığı için talep olunan ihtiyaçların büyüklüğü karşısında hala yeterli seviyeye ulaşamamış durumda.

Araştırma belgesi, Suriyeli iş gücünün durumunun düzeltilmesinin ve haklarının güvence altına alınmasının, mesleki eğitimlerin ve Türkçe ile ilgili eğitimlerin artırılmasının, bu kesimin durumuna uygun bir üniversite bursu sağlamanın - özellikle de küçüklerin- önemine odaklanan bir grup öneri sundu. Ayrıca yatırımcıları ve işverenleri teşvik etme ve bazı atölyelerini ve çalışma merkezlerini Türkiye'nin uzak illerine veya Suriye'nin kuzeyindeki bölgelere taşımaları için destekleme gerekliliği ile ilgili tavsiyelerde bulundu. Bu adımın atılması harcamaların azaltılması ve Suriyelilerin yeniden dağıtılması ve gelecekte ülkelerine dönmelerinin teşvik edilmesi üzerindeki etkisi açısından önemlidir.